

Til Økonomiudvalget

29. november 2018

Orientering om arbejdet med at reducere udledningen af mikroplast

Sagsnr.
2018-0252887

Dokumentnr.
2018-0252887-2

Sagsbehandler
Ditte Dalgaard

Sagsfremstilling

Den 22. juni 2017 besluttede Borgerrepræsentationen, at Københavns Kommune skal undersøge mulighederne for at udskifte produkter, der udleder mikroplast med alternativer, samt at engangsklude, som afgiver mikroplast, skal udfases. Derudover blev det besluttet, at Økonomiforvaltningen skal give en status på arbejdet med at reducere udledningen af mikroplast i forbindelse med udvalgets behandling af udkastet til Københavns Kommunes indkøbspolitik 2019-2022.

Teknik- og Miljøforvaltningen er den af kommunens forvaltninger, som arbejder med at undersøge, hvordan udledningen af mikroplast kan reduceres. Teknik- og Miljøforvaltningens orientering (bilag 1) forelægges Teknik- og Miljøudvalget på udvalgets møde den 3. december 2018. Med dette notat forelægges Økonomiudvalget den orientering, som Teknik- og Miljøforvaltningen har udarbejdet til Teknik- og Miljøudvalget.

Status

Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer, at den største udledning af mikroplast stammer fra A) dæk (56 pct.), B) gummigranulat i kunstgræsbaner (11 pct.), C) tekstiler (6 pct.) og D) vejstriber (4 pct.). Orienteringen beskriver følgende tiltag i Københavns Kommune for at reducere udledningen af mikroplast fra disse kilder:

- A) EU er ved at udarbejde en fælles mærkningsordning for dæks levetid og slidstyrke. TMF følger udviklingen og vil implementere mærkningsordningen i kommunens indkøb, når den foreligger.
- B) KFF, som er ansvarlig for kommunens kunstgræsbaner, er i gang med et forsøg med en fodboldbane i Tingbjerg, som er anlagt med bæredygtigt kork infill. KFF kender erfaringerne fra denne bane primo 2020 og vil inddrage dem i fremtidige anlæg af kunstgræsbaner.
- C) Alle forvaltninger bør så vidt muligt foretage en samlet vurdering af tekstilprodukternes miljøbelastning ved udbud af tekstilprodukter.
- D) TMF følger markedsudviklingen for nye typer termoplast til vejstriber, som afgiver mindre mikroplast.

Ift. udfasning af engangsklude, der afgiver mikroplast, har det fra april 2018 ikke længere været muligt at købe engangsklude med mikroplastik, hvis indkøberen anvender kommunens digitale indkøbsløsning, Kvantum Indkøb. Samtidig er der kommet flere alternativer for engangsklude, som ikke indeholder mikroplast, på indkøbsaftalen i Kvantum Indkøb.

Bilag

1. Teknik- og Miljøforvaltningens orientering til Teknik- og Miljøudvalget om arbejdet med at reducere udledningen af mikroplast, november 2018.

**Team Intern
Økonomi og Indkøb
og Sekretærteamet**

Københavns Rådhus,
Rådhuspladsen I
1599 København V

EAN nummer
5798009800206

Til Teknik- og Miljøudvalget

29. november 2018

Orientering om strategi for reduktion af mikroplast via indkøb

Sagsnr.
2018-0080621

Dokumentnr.
2018-0080621-19

Borgerrepræsentationen vedtog den 22. juni 2017 på baggrund af et medlemsforslag fra Socialistisk Folkeparti (Borgerrepræsentationen den 2. februar 2017), at det skulle undersøges, hvilke muligheder der er for at udskifte produkter, der afgiver mikroplast, samt at engangsklude, som afgiver mikroplast, skulle udfases. Notatet her beskriver:

1. Langsigtet strategi for udfasning af mikroplast via kommunens indkøb
2. Status på udfasning af engangsklude, som afgiver mikroplast

Ad 1) Strategi for reduktion af produkter, som frigiver mikroplast

Indsatsen for at reducere udledning af mikroplast understøtter FNs verdensmål nr. 12 om bæredygtighed i offentlige indkøb og verdensmål nr. 14 om at reducere forurening af havet. Mikroplast er små plastpartikler, defineret ved en størrelse på op til 5 mm, men er typisk meget mindre.

Ifølge Miljøstyrelsen¹ opfanges 99,7 % af mikroplasten i slammet på spildevandsanlæggene. I Københavns Kommune bioforgasses og afbrændes slammet, hvorved hovedparten af mikroplasten tages ud af kredsløbet. 20 % af regnvandet i Københavns Kommune ledes i dag urensset ud i naturen. Regnvandet fra veje indeholder blandt andet mikroplast fra slitage af dæk og vejstriber. Mikroplast kan også fremkomme ved nedbrydning af plastmaterialer som plastposer og engangsservice. Denne strategi omfatter ikke nedbrydning af plastmaterialer til mikroplast.

På baggrund af Københavns Kommunes indkøbsvolumen og Miljøstyrelsens rapporter om mikroplast vurderer Teknik- og Miljøforvaltningen, at de største bidrag til mikroplast fra kommunen via indkøb kommer fra: Dæk, gummigranulat i kunstgræsbaner, tekstiler og vejstriber. Ifølge Miljøstyrelsen bidrager disse fire områder med 77 % af udledningen af mikroplast på landsplan. Denne strategi for mikroplast belyser de fire områder. Produkter til personlig pleje, som indkøbes, er miljømærket eller lever op til miljømærkekrav. Københavns Kommune bidrager derfor ikke til at udlede mikroplast

Byens Udvikling

Njalsgade 13
Postboks 348
2300 København S

EAN nummer
5798009809452

¹ "Microplastics Occurrence, effect and sources of releases to the environment in Denmark. Environmental project No. 1793, 2015".

fra produkter til personlig pleje. I bilag 1 fremgår kilderne til udledning af mikroplast i Danmark.

Strategien for de fire udvalgte områder – oplistet efter hvor Københavns Kommunes bidrag til mikroplast antages at være størst:

- a. *Kunstgræsbaner til fodboldspil: Kultur- og Fritidsforvaltningen forsøger altid at anlægge kunstgræsbaner så bæredygtigt som muligt. Primo 2020 kendes erfaringerne fra en fodboldbane i Tingbjerg, som er anlagt med kunstgræs og bæredygtigt kork infill. Erfaringer fra denne bane vil blive inddraget i de videre anlægsprojekter.*
- b. *Tekstiler: Alle forvaltninger bør så vidt muligt ved udbud af tekstilprodukter i 2019 og fremefter foretage en samlet vurdering af tekstilprodukternes miljøbelastning. Udledningen af mikroplast vil være et blandt flere parametre, som skal vurderes.*
- c. *Dæk: Teknik- og Miljøforvaltningen vil følge udviklingen for en fælles lovpligtig EU-mærkning af dæks levetid og slidstyrke og implementere denne, når den foreligger. Tidshorizonten for denne mærkning er ukendt.*
- d. *Vejstriber af termoplast: Teknik- og Miljøforvaltningen vil følge markedsudviklingen for nye typer termoplast, som afgiver mindre mikroplast. Der forventes tidligst i 2022 at komme en ny type termoplast på markedet, som ikke afgiver mikroplast.*

Ad a) Kunstgræsbaner til fodboldspil

Hvert år spredes der ca. 5,5 ton gummigranulat på hver kunstgræsbane i København for at holde dem egnede til at spille på. Dette kaldes for infill. Det bliver til ca. 85 ton gummigranulat på samtlige baner i Københavns Kommune. En del af denne gummigranulat ender i omgivelserne, spildevandet, under banen m.v. Kultur- og Fritidsforvaltningen har anlagt en kunstgræsbane i Tingbjerg med kork som alternativ til gummigranulat, hvilket er en mere bæredygtig løsning. Kunstgræsbanen blev indviet den 9. oktober 2018 og evalueres ved udgangen af 2019. Der sker meget udvikling på kunstgræsområdet, og Kultur- og Fritidsforvaltningen er i løbende dialog med rådgivere og producenter af kunstgræsbaner. Der forskes meget i andre miljørigtige infill typer samt i muligheden for, at der i fremtiden kan anlægges nye kunstgræsbaner uden infill.

Ad b) Tekstiler

Mikroplastik stammer fra syntetisk materiale, også kaldet kunststof. Kunststof kan være med til at forlænge tekstilers levetid og kan derfor give en mindre miljøbelastning set i et livscyklus perspektiv. Derfor bør der ved udbud af tekstilindkøb og vask af tekstiler ske en samlet vurdering af miljøbelastningen. Kommunen bruger ca. 60 mio. kr. årligt på at indkøbe og vaske forskellige tekstiler.

Ad b) Dæk

Københavns Kommune har en bilpark på ca. 1.000 køretøjer, hvilket medfører, at der bliver skiftet ca. 1.600 dæk årligt. Ifølge EU vil man på sigt indføre en lovpligtig mærkning af dæks levetid og slidstyrke, når der findes en fælles målemetode. Krav til dæk ved hjælp af mærkningen vil reducere afgivelsen af mikroplast.

Ad d) Vejstriber af termoplast

Københavns Kommune indkøber årligt ca. 100 ton termoplast, som ved slidage afgiver ca. 1 ton mikroplast om året. Der findes en vandbaseret termoplast, men holdbarheden af denne er så ringe, at det ikke er et muligt alternativ. Der er nye typer termoplast under udvikling, som ikke vil afgive mikroplast. Det forventes dog, at der vil gå mindst et par år endnu, før denne type kommer på markedet.

Ad 2) Status på indkøb af engangsklude med mikroplast

Borgerrepræsentationen besluttede i maj 2017 at udfase engangsklude med mikroplast. Indtil april 2018 skete udfasningen ved at oplyse indkøberne om alternativer til engangsklude med mikroplast. Fra april 2018 har det ikke længere været muligt at købe engangsklude med mikroplastik, hvis indkøberen anvender Kvantum Indkøb, da disse er fjernet fra Kvantum. Der er i stedet mange alternativer uden mikroplast på den eksisterende aftale. Tidligere indkøbte Københavns Kommune ca. 250.000 engangsklude om året, som afgiver mikroplastik.

Baggrund

Mikroplast er fundet mange steder i naturen og i fødevarer. De miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser af mikroplast er stadig ikke belyst tilstrækkeligt, men det formodes jf. Miljøstyrelsen², at mikroplast kan have en negativ miljø- og sundhedsmæssig effekt.

I Københavns Kommune er der særlige forhold for, hvordan regn- og spildevand håndteres, hvilket betyder, at mikroplast har mindre påvirkning på miljøet end andre steder i Danmark.

Mikroplast i rensningsanlæg

Ifølge Miljøstyrelsen³ viser undersøgelser, at mere end 99,7 % af mikroplaststykkerne, som ledes til rensningsanlæg, opfanges i spildevandsslam. Spildevandsslam fra Storkøbenhavns rensningsanlæg (BIOFOS) bioforgasses og slammet brændes. Mikroplasten bliver derved primært til vand og CO₂, og dermed tages

² "Microplastics Occurrence, effect and sources of releases to the environment in Denmark. Environmental project No. 1793, 2015".

³ "Microplastic in Danish wastewater. Sources, occurrences and fate. Environmental project No. 1906, marts 2017"

hovedparten af mikroplasten ud af kredsløbet. Københavns Kommune skal være CO2-neutral i 2025 og CO2-bidraget fra afbrænding af spildevandsslam udgør en ubetydelig mængde, da under 1 % af slammet er mikroplast. Håndteringen af spildevandsslam i Storkøbenhavn adskiller sig fra resten af landet, hvor slammet spredes ud på landbrugsjorden.

Udledning af mikroplast udenom rensningsanlæg

En række produkter frigiver mikroplast ved brug – f.eks. dæk og vejstriber. I Københavns Kommune opfanges meget af den udendørs frigivne mikroplast med regnen. I dag bliver ca. 80 % af vandet fra veje m.v. ført til rensningsanlæg. De resterende ca. 20 % udledes til vandmiljøet uden rensning for mikroplast. I udkast til ny Spildevandsplan 2018 fremgår, at der de kommende 40 år vil ske en yderligere udledning af regnvand fra veje m.v., så det komme op på 40 % direkte udledning. Det vil dog de fleste steder ske gennem en form for filter, som forventes af opfange en stor del af mikroplasten.

Karsten Biering Nielsen

Vicedirektør

Bilag 1 – Kilder til udledning af mikroplast i Danmark

De blå produkter er de produkter, som indgår i Københavns Kommunes strategi for reduktion af mikroplast. Disse produkter er udvalgt, da Københavns Kommune har et stort indkøbsvolumen.

OVERSIGT OVER SAMLET UDLEDNING AF MIKROPLAST I DANMARK⁴	
Produktgruppe	% af samlet udledning
Dæk	Ca. 56 %
Gummigranulat til kunstgræsbaner m.m.	Ca. 11 %
Tekstiler	Ca. 6 %
Fodtøj	Ca. 7 %
Andre anvendelser	Ca. 6 %
Maling	Ca. 5 %
Vejstriber	Ca. 4 %
Byggematerialer af plast	Ca. 3 %
Skibsmaling	Ca. 3 %
Engangsklude m.m.	Ca. 1 %
Plastråvarer	Under 1 %
Personlig pleje	Under 1 %
Øvrig maling	Under 1 %
Blæsemidler	Under 1 %

En uddybning af, hvad hver enkelt produktgruppe indeholder, kan ses i Miljøstyrelsens rapport side 16:

<https://www2.mst.dk/Udgiv/publications/2015/10/978-87-93352-80-3.pdf>

⁴ Miljøstyrelsen rapport: ”Microplastics Occurrence, effects and sources of releases to the environment in Denmark Environmental project No. 1793, 2015”.